

HALKA ARZ VE BORSADA İŞLEM GÖRME

YAYIN NO:2010.ARŐ.09

HALKA ARZ VE BORSADA İŞLEM GÖRME

- Halka Arz: Sermaye piyasası araçlarının (SPA) alımı için halka her türlü yoldan çağrıda bulunulmasıdır.
- Sermaye Piyasası Araçları: Menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarıdır.
- Halka arz yöntemleri;
  - ✓ Ortak satışı; Ortaklara nakit sağlanır, şirkete nakit girişi olmaz.
  - ✓ Sermaye artırımı; Şirkete nakit girişi sağlanır, ortaklara nakit girişi olmaz.
- Halka Açık Anonim Ortaklık: Ortak sayısı 250 kişiyi aşan anonim ortaklıkların hisse senetleri halka arz olunmuş sayılır.
- Sermaye piyasası araçlarının halka arzı ile ilgili mevzuat: Sermaye Piyasası Kanunu'nun iki ana Tebliğine dayanır. İlki olan, Seri: I No:26 sayılı Hisse Senetlerinin Kurul Kaydına Alınmasına ve Satışına İlişkin Esaslar Tebliği; halka arzda ilk adımı anlatır. İkincisi, Seri: VIII No:22 sayılı Sermaye Piyasası Araçlarının Halka Arzında Satış Yöntemlerine İlişkin Esaslar Tebliği; satışa başladıktan sonra nasıl olması gerektiğini düzenler.

1. HALKA AÇILMANIN AVANTAJLARI VE DEZAVANTAJLARI

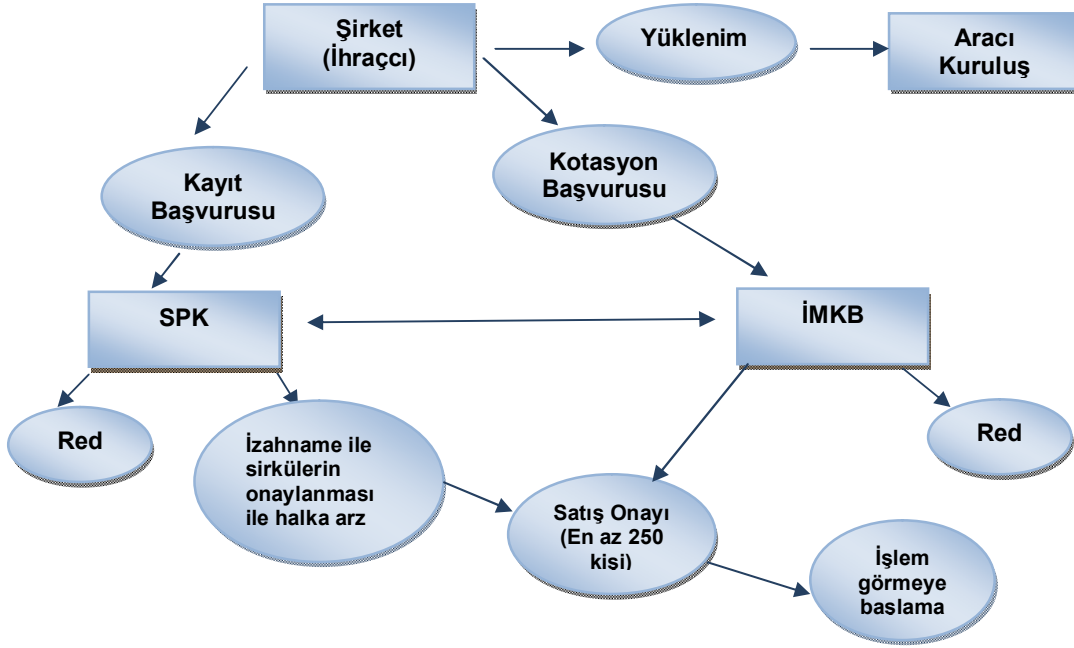
- **Halka Açılmanın Avantajları;**
  - ✓ Firmalara ek finansman kaynağı sağlar. İlk halka arz ve daha sonra sermaye artırımı yoluyla finansman temin etme imkânı sağlar.
  - ✓ Likidite yaratma; mevcut ortaklara cari piyasa fiyatından ellerindeki hisse senetlerini satma imkânı sağlar. Likit hisse senedinin kredi teminatı olarak gösterilmesi imkânı sağlar. Bankalar, müşteriler ve kamu kuruluşları nezdinde kredibilitenin ve güvenin artmasını sağlar.
  - ✓ Firma değerinin ve pay fiyatının belirlenmesi
  - ✓ Prestij
  - ✓ Kurumsallaşma
    - Borsa ve SPK mevzuatına uyum sağlamanın getirdiği kurumsallaşma
    - Nitelikli bilgi üretebilme ve şeffaflaşma
    - Yönetimin daha profesyonelleşmesi
    - Nitelikli işgücü
    - Bu yolla faaliyet ömürlerinin uzatılması
  - ✓ Tanınma ve Reklam; yurtiçinde ve yurtdışında tanınırlık
    - Yabancı borsalarda işlem görme imkanı
    - Stratejik ortaklıklar kurma
    - Medyada ücretsiz tanıtım imkanı
    - Markaların daha geniş kitlelere ulaştırılması
- **Halka Açılmanın Dezavantajları;**
  - ✓ Prosedürün uzunluğu
  - ✓ Yasal yükümlülüklerin artması
  - ✓ Kurul denetimi ve gözetimi altına girmek
  - ✓ Yönetim kontrolünü kaybetmek endişesi
  - ✓ Gerçekçi fiyat oluşmaması
  - ✓ Ticari sır, rekabet vb nedenlerle endişe duyulması
  - ✓ Vergisel bir avantajın olmaması
- **Halka Arz Maliyetleri;**
  - ✓ Aracı kurumlara ödenen ücretler

- ✓ SPK ve İMKB ücretleri
  - ✓ Bağımsız denetim kuruluşuna bağımsız denetim raporları için ödenen ücretler,
  - ✓ Yurtdışı ve yurtiçi tanıtım masrafları
  - ✓ Reklam vb. diğer masraflar
- **Şirketlerin halka açılmama nedenleri;** 2009 yılında İstanbul Sanayi Odası tarafından ilk 1000 şirkete uygulanan anket sonuçlarına göre şirketlerin halka açılmama nedenleri;
    - ✓ Halka açık şirketlerde vergi teşviğinin olmaması
    - ✓ Şirketin kontrolünü/yönetimini kaybetme endişesi
    - ✓ Bağımsız denetim yükümlülüğü
    - ✓ Kamuyu aydınlatma yükümlülüklerinin rekabet gücünü olumsuz etkileyeceği endişesi
    - ✓ Kayıtdışı faaliyetler
    - ✓ Halka arzın maliyetleri
    - ✓ Bürokratik işlemler
    - ✓ Fon Arzı Esnekliği (Yurtiçi-Yurtdışı)

2. HALKA AÇILMA PROSEDÜRÜ VE HALKA ARZ SÜRECİ

- **Şirket içi çalışma grubu oluşturulması**
- **Halka arza aracılık yapacak aracı kuruluş belirlenmesi**
- **Aracılık yüklenim sözleşmesi:** İhraççı ile aracı kuruluşlar arasında aracılık yüklenimi sözleşmesi imzalanır
- **Esas sözleşme değişikliği başvurusu:** Esas sözleşme değişikliği için kurul onayının alınması ve Bakanlık iznidir.
- **Genel Kurul kararı:** Şirketin genel kurulunda sermayenin arttırılmasına ve yeni pay alma haklarının sınırlandırılmasına ilişkin karar alınır.
- **Zaman çizelgesi ve başvuru belgelerinin hazırlanması**
- **SPK ve İMKB'ye Başvuru:** Şirket, Seri: I, No:26 Tebliği'nin 6. Maddesine göre Tebliğin 4 nolu ekinde listesi verilen bilgi ve belgeler ile hisse senetlerinin kayda alınması talebiyle Kurul'a başvurur.
- **İnceleme ve Borsa Görüşü:** 30 günlük inceleme süresi içinde başvurular Kurul'ca sonuçlandırılır. İnceleme sırasında Borsa'ya, izahname ve sirkülere yazılmak üzere, Şirket'in hisse senetlerinin Borsa'da hangi pazarda işlem görebileceği hususunda görüş sorulur.
- **Kurul kaydına alınma:** Kurul, hisse senetlerini mevzuat çerçevesinde inceler ve uygun görülen hisse senetleri Kurul kaydına alınır. Kayda alınan, satışı yapılacak hisse senetlerinin ihraç değeri üzerinden, SPK'nın 28 inci maddesine göre belirlenen ücret, Kurul adına açılan hesaba yatırılır.
- **İzahnamenin Tescil ve ilanı:** Hisse senetlerinin Kurul kaydına alınması ile aracı kuruluş, ortaklığı temsile yetkili kişiler ve varsa konsorsiyum üyeleri tarafından kaşelenerek imzalanmış izahname Kurul'ca onaylanır. İzahnamede yer alan, denetlenen dönemlere ilişkin mali tabloların, bağımsız denetim kuruluşlarınca onaylanması gerekmektedir. İzahname, kayıt belgesi tarihinden itibaren 15 gün içinde ortaklığın kayıtlı bulunduğu Ticaret Sicili'ne tescil ve TTSG'nde ilan ettirilir.
- **Satış fiyatının Kamuoyuna Duyurulması:** Satış fiyatı, izahname ve sirkülerde yer alır.
- **Tasarruf sahipleri Sirkülerinin İlanı, Halka Arz ve Satış:** Tasarruf sahipleri sirküleri, yeni pay alma hakkı kullanım süresinin bitiminden veya yeni pay alma hakkı kullanılmıyorsa izahnamenin tescilinden itibaren 15 gün içinde yayımlanarak hisse senetleri satışa sunulur.
- **Borsa'da İşlem Görme:** Borsa yönetim kurulunun satış sonuçlarını inceleyerek, hisse senetlerinin tedavül hacminin Borsa'da işlem görecek düzeyde olup olmadığını dikkate alarak vereceği kararın ardından hisse senetleri Borsa'da işlem görmeye başlar.
- **Aracı kuruluşun Bildirim Mükellefiyeti:** Hisse senetlerin halka arzına aracılık eden aracı kuruluşların; satış sonuçları hakkındaki bilgileri satış süresinin sona ermesinden itibaren 6 iş

günü içerisinde Kurul'a göndermesi gerekmektedir. Ayrıca, dağıtım listelerinin kesinleştiği günü takip eden işgünü özel durum açıklama formu ile halka arz edilen hisse senetlerinin %5'den fazlasını satın alan kişi ve kurumları Kurul'a ve Borsaya bildirmeleri zorunludur.

3. MİNİMUM HALKA ARZ ORANLARI

Sermaye

- 16.250.000 TL'ye kadar ⇒ en az %25
- 16.250.000 – 81.000.000 arası ⇒ en az %15
- 81.000.000 TL'den fazla ⇒ en az %5

Oran

4. ULUSAL PAZAR VE KOTASYON KRİTERLERİ

İlk kotasyon; Ortaklık hisse senetlerinin ilk kez Borsa kotuna alınmasını, ortaklığın borçluluğu temsil eden menkul kıymetlerinin Borsa kotuna alınmasını ifade eder.

İlave Kotasyon; Başvuru tarihinde Borsa kotunda hisse senetleri bulunan ortaklığın sermaye artırımını nedeniyle ihraç ettiği yeni hisse senetlerinin kotasyon işlemidir.

16.02.2010 itibariyle işlem gören şirket sayısı

Ulusal Pazar	234
Kurumsal Ürünler Pazarı	58
İkinci Ulusal Pazar	20
Yeni Ekonomi Pazarı	2
Gözaltı Pazarı	12
TOPLAM	326

- **Denetim Kriteri:** Son 3 yıl ve ilgili ara dönem mali tablolarının bağımsız denetimden geçmiş olması

- **Faaliyet Süresi Kriteri:** Kuruluşundan itibaren en az 3 takvim yılı geçmiş olması ve son 3 yıllık mali tabloların yayınlanması
- **Kar Kriteri:** Başvuru tarihinden önceki son 2 yılda vergiden önce kar etmiş olması (Halka arz edilen hisse senetlerinin piyasa değerinin en az 45 milyon TL veya halka açıklık oranının en az %35 olması halinde son 1 yılda)
- **Özsermaye Kriteri:** Bağımsız denetimden geçmiş son bilançosundaki özsermayesinin en az 16 milyon TL olması
- **Piyasa Değeri ve Halka Açıklık Oranı Kriteri:** Halka arz hisse senetlerinin piyasa değerinin en az 24 milyon TL ve nominal değerinin ödenmiş ya da çıkarılmış sermayesine oranının en az %25 olması (Bu oranın %25'in altında olması halinde, halka arz edilen hisse senetlerinin piyasa değerinin en az 45 Milyon TL olması)
- **Sağlıklı Finansman Yapısı Kriteri:** Finansman yapısının, faaliyetleri sağlıklı bir biçimde yürütebilecek düzeyde olduğunun Borsa Yönetimi'nce tespit ettirilmiş ve kabul edilmiş olmasıdır. Ayrıca, şirketin üretim ve faaliyetlerini etkileyecek önemli hukuki uyumsuzluklarının bulunmaması gerekmektedir. Şirketin kuruluş ve faaliyet bakımından hukuki durumu ile hisse senetlerinin hukuki durumunun tabi oldukları mevzuata uygun olduğunun belgelenmesi gerekmektedir.

5. İKİNCİ ULUSAL PAZAR VE KOTASYON KRİTERLERİ

Ulusal Pazar kotasyon kriterlerini sağlayamayan şirketler ile gelişme potansiyeli taşıyan KOBİ'lerin hisse senetlerinin borsada işlem görmesine olanak tanımaktadır. Sayısal kriterleri yoktur. Finansman yapısının sağlıklı olması yeterlidir.

6. YENİ EKONOMİ PAZARI

Yeni Ekonomi Pazarı telekomünikasyon, bilişim, elektronik, internet, bilgisayar üretim, yazılım ve donanım, medya veya Borsa Yönetim Kurulu'nca kabul edilecek benzeri alanlarda faaliyet gösteren teknoloji şirketlerine ait hisse senetlerinin borsada işlem görmesine olanak tanımaktadır. Sayısal kriterleri yoktur. Finansman yapısının sağlıklı olması yeterlidir.

7. GELİŞEN İŞLETMELER PİYASASI

Gelişme ve büyüme potansiyeline sahip Şirketlerin sermaye piyasalarından fon sağlamak amacıyla ihraç edecekleri menkul kıymetlerin işlem görebileceği, şeffaf ve düzenli bir ortam yaratmak amacıyla Gelişen İşletmeler Piyasası (GİP) kuruluş çalışmaları devam etmektedir. İMKB GİP Yönetmeliği Ağustos 2009'da yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

HİSSE SENETLERİ PİYASASI (HSP) İLE GELİŞEN İŞLETMELER PİYASASI (GİP) ARASINDAKİ FARKLAR	
HSP	GİP
<ul style="list-style-type: none"> • Kotasyon Yönetmeliği'ne tabidir. • Sermayenin tamamı kota alınır 	<ul style="list-style-type: none"> • GİP Yönetmeliği'ne tabidir. • Sermayenin sadece işlem göreceği kısmı GİP Listesi'ne alınır.
<ul style="list-style-type: none"> • Kotasyon Yönetmeliği'nde sayısal kriterler tanımlıdır. 	<ul style="list-style-type: none"> • GİP Yönetmeliğinde bir kriter tanımlanmamıştır.
<ul style="list-style-type: none"> • Gerekli inceleme İMKB tarafından yapılır. • SPK kayıt ücreti %0,2 (binde iki) 	<ul style="list-style-type: none"> • Gerekli inceleme Piyasa Danışmanı kuruluş tarafından yapılır. • SPK kayıt ücreti %0,02 (onbindeiki)

- Halka arz yöntemiyle gelebilir.
- Halka arz sermaye artırımı ve/veya ortak satışı şeklinde yapılabilir.
- İMKB tarafından, halka arz en az 250 gerçek ve tüzel kişiye yapılmış olması şartı aranır.

- Halka arz veya tahsisli satış yöntemiyle gelebilir.
- Sermaye artırımı şeklinde yapılabilir.
- Kişi sayısında herhangi bir sınırlama yoktur.

8. TAHVİL VE BONO PİYASASI

Kotasyon kriterlerini sağlayan kota alınmış özel sektör tahvilleri, kotasyon kriterlerini sağlamayan tahvillerden Borsa Yönetim Kurulu'nca uygun görülenler, Devlet İç Borçlanma senetleri işlem görebilmektedir. Böylece, tahvillere likidite kazandırılır. Kriterleri;

- **İhraca ilişkin kriterler;** Başvurunun tertibin tamamı için yapılmış olması, ihracın nominal tutarının en az 850.000 TL olması, ihracın tümünün halka arz yoluyla satışa sunulmuş olması
- **Faaliyet Süresi Kriteri;** Kuruluşundan itibaren en az 3 takvim yılı (halka açıklık oranı en az %25 ise 2 yıl) geçmiş olması
- **Denetim Kriteri;** En son döneme ait mali tablolarının bağımsız denetimden geçmiş olması
- **Karlılık Kriteri;** Başvuru tarihinden önceki ard arda 2 yıla ilişkin mali tablolarına göre vergiden önce kar etmiş olması (halka açıklık oranı en az %25 ise, en son yılda kar etmiş olması)
- **Özsermaye Kriteri;** Bağımsız denetimden geçmiş son bilançosundaki Özsermaye toplamının en az 1.600.000 TL olması
- **Sağlıklı Finansman Yapısı Kriteri;** Finansman yapısının faaliyetlerini sağlıklı bir biçimde yürütebilecek düzeyde olduğunun Borsa yönetimince tespit ettirilmiş ve kabul edilmiş olmasıdır.

9. İŞLEM GÖRME SONRASI SÜREÇTE TABİ OLUNAN YÜKÜMLÜLÜKLER

- **Kamuyu Aydınlatma Yükümlülüğü;** SPK'nın Seri VIII, No: 54 sayılı Tebliği ile düzenlenmiştir. Halka açık şirketler, hisse senetlerinin fiyatlarını olumlu ya da olumsuz etkileyebilecek bilgileri kamuya duyurmakla yükümlüdürler. Amaç; şeffaflık, eşitlik ve sağlıklı piyasa oluşumu sağlamaktır.
- **Bağımsız Denetim Yükümlülüğü;** Bağımsız denetim, şirketlerin hesap ve işlemelerinin, SPK'nın yetkilendirdiği bağımsız denetleme kuruluşları tarafından UFRS ile uyumlu Seri XI, No: 25 sayılı Tebliğ'de belirtilen esas ve usullere uygun olarak incelenmesi ve bu inceleme sonuçlarına dayanılarak mali tabloların gerçeği yansıtmadığının tespit edilmesi ve raporlanmasıdır.
  - ✓ Bağımsız denetim görüşü; olumlu, olumsuz veya sınırlı olabildiği gibi görüş bildirmekten kaçınma da söz konusu olabilir.
  - ✓ Halka arz, birleşme, bölünme ve devir işlemlerinde bağımsız denetim şarttır.
  - ✓ Mali tablolar, bilanço, gelir tablosu, nakit akım tablosu, öz sermaye değişim tablosu ve mali tabloların ayrılmaz bir parçası olan dipnotlardan oluşur.
  - ✓ Mali tablolar bir işletmenin; varlıkları, yükümlülükleri, özsermayesi, gelir, gider, kazanç ve kayıpları, özsermayede gerçekleşen değişiklikleri ve nakit akımları hakkında bilgi verecek şekilde düzenlenir.
  - ✓ Hisse senetleri Borsada işlem gören şirketler, bağımsız denetimden geçmiş mali tablo ve dipnotlarını belirli süreler içerisinde kamuya duyurulmak üzere Borsaya göndermekle yükümlüdürler. Söz konusu yükümlülük yerine getirilmezse şirketin işlem sırası kapatılır.
  - ✓ Hisse senetleri Borsada işlem gören şirketler;
    - Bağımsız denetimden geçmiş yıllık ve 6 aylık mali tablo ve dipnotlarını mali tablolar konsolide ise hesap dönemini izleyen 14 hafta, değilse 10 hafta içinde,

- Ara dönem (3 ve 9 aylık) mali tablo ve dipnotlarını mali tablolar konsolide ise hesap dönemini izleyen 6 hafta değilse 4 hafta içinde kamuya duyurulmak üzere Borsaya duyurmakla yükümlüdür.
- **Temettü Dağıtım Yükümlülüğü;** SPK'nın 27.01.2010 tarihli kararıyla payları borsalarda işlem gören şirketler için temettü dağıtım zorunluluğu ortadan kaldırılmıştır. Şirketlerin esas sözleşmelerinde ne belirtiliyorsa o yükümlülüğe uymaları yeterli kabul edilecektir. Temettü dağıtımına karar verilmişse buna ilişkin özel durum açıklaması ekinde "kar dağıtım tablosu" hazırlanarak kamuya duyurulacaktır.

10. BORSADA İŞLEM GÖRME MALİYETLERİ

- **İMKB Kota Alma Ücreti;** Şirket sermayesinin binde 1'i (sermaye*1/1000)
- **Yeni Ekonomi Pazarı;** için Pazar kayıt ücreti %50 indirimlidir.
- **İMKB Kotta kalma ücreti;** Kota alma ücretinin ¼'ü
- **SPK Kurul Kayıt Ücreti;** Halka arz edilen hisse senetlerinin piyasa değerinin binde 2'si (halka arz edilen hisse senetlerinin nominal değeri*fiyat*2/1000)
- **Aracı kurumlara ödenen ücret;** Halka arz tutarına göre değişmekle birlikte ortalama %3-5.
- **MKK kayıt ücreti;** 50.000 TL'yi geçmemek üzere sermayenin binde 1'i.
- **Reklam ve Tanıtım ücretleri**
- **Bağımsız denetim kuruluşuna ödenen ücretler**

11. HALKA ARZ SONRASI KURULACAK KOMİTELER

- **Pay Sahipleri ile İlişkiler Komitesi;** Seri IV No: 41 Sayılı Tebliğ'in 7. Maddesi uyarınca "Pay Sahipleri ile İlişkiler Birimi" kurulması zorunludur. Görevlendirilen personelin "Sermaye Piyasası Faaliyetleri İleri Düzey Lisansı"na ve Kurumsal Yönetim Derecelendirme Uzmanlığı Lisansı"na sahip olması, ortaklıkta tam zamanlı üst düzey yönetici olarak çalışması ve en üst düzey icracı yöneticiye çalışmalarını hakkında raporlama yapması zorunludur. Şirketlerin bu organizasyonu halka arz başvurusu öncesinde oluşturmaları, halka arzı takiben 3 ay içerisinde bir personel görevlendirmeleri gerekmektedir.
- **Denetim Komitesi;** SPK'nın Seri: X No: 19 Tebliği uyarınca halka açık şirketlerin Denetim Komitesi kurması zorunludur. Komite en az iki üyeden oluşur. Komite'nin iki üyeden oluşması halinde tamamı, ikiden fazla üyeden oluşması halinde ise çoğunluğunun icrada yer almayan üyelerden oluşması esastır. Denetim Komitesinin her çeyrekte 1 kez olmak üzere yılda en az 4 kez toplanması gerekir.
- **Kurumsal Yönetim Komitesi;** Kurumsal Yönetim İlkeleri çerçevesinde bir Kurumsal Yönetim Komitesi kurulması gerekmektedir. Komite en az iki üyeden oluşur. Komite'nin iki üyeden oluşması halinde tamamı, ikiden fazla üyeden oluşması halinde ise çoğunluğunun icrada yer almayan üyelerden oluşması gerekir. Kurumsal Yönetim Komitesinin yılda en az 3 kez toplanması gerekir. Kurumsal Yönetim Komitesi'nde İcra Başkanının yer almaması esastır.